

MEMÒRIA D'ACTIVITATS

Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles Any 2012

Junta Directiva

El diumenge 29 de gener tingué lloc l'Assemblea General Ordinària que es celebra anualment.

Aquest any es van celebrar dues assemblees el mateix dia, la primera d'elles, de caràcter **Extraordinari**, per **aprovar la proposta de nous estatuts**, i a continuació una d'**Ordinària** on, a banda dels punts habituals, es va dur a terme **l'elecció de la nova Junta Directiva**.

Per tal de regularitzar la situació jurídica de la nostra entitat al que estableix la Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi Civil de Catalunya, relatiu a persones jurídiques; la llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, i els seus estatuts, era requisit indispensable la reforma i aprovació en Assemblea General dels antics estatuts de 1985.

Aprofitant l'avinentesa i tenint present que calia renovar la major part dels membres de la Junta Directiva, entre els que es trobaven la Presidència, la Vicepresidència i la Tresoreria, es va creure convenient canviar el sistema electoral vigent fins llavors, i es proposà **el sistema d'elecció cada quatre anys d'una candidatura completa**, en comptes de la renovació cada dos anys de la meitat de la Junta.

Per aquest motiu a partir dels primers dies de l'any 2012, s'obrí el procés electoral a Junta Directiva del CECB, pels propers quatre anys. Cada candidatura havia de proveir tots els càrrecs: Presidència, Vicepresidència, Tresoreria, Secretaria i un mínim de quatre vocalies.

La Junta que sorgí d'aquesta assemblea, fou la següent:

- President: Joan Anton Abellan Manonellas
- Vicepresident: Carles Puncernau Ferrer
- Secretària: Rosa Alsius Suñer
- Tresorera: Mariona Juncà Bonal
- Vocal de biblioteca i sortides: Jordi Galofré i Illamola-Simal
- Vocal de TIC: David Masgrau Haro
- Vocal de patrimoni: Jeroni Moner Codina
- Vocal de publicacions i concursos de fotografia: Jordi Colomer Feliu

Jeroni Moner és el membre de la Junta que està a la Comissió de Patrimoni de l'Ajuntament de Banyoles.

La Junta del Centre compta amb la col·laboració de la Lola Bosque, com a nova secretària tècnica de l'entitat. Ella és la responsable de l'atenció al soci i al públic a la nostra secretaria, els divendres de 16 a 20h.

També al llarg de l'any han entrat a col·laborar amb la Junta, la Maria Angels Juanmiquel i en Miquel Cuenca.

Socis

En la darrera Assemblea es va aprovar una nova quota, **la Quota Familiar**. Si la quota individual és de 25 euros anuals, aquesta nova quota familiar serà de 35 euros anuals i inclourà la parella i els fills menors de 18 anys. Així, tota la família podrà gaudir, a preu de soci, de totes les activitats del Centre.

També s'ha decidit aquest any que per tal d'abaratir costos, **es suprimeixen al màxim els enviaments via correu postal**, sempre i quan el soci no ens comuniqui el contrari, tant en el que afecta a les comunicacions de sortides, assemblees i activitats diverses, com el Butlletí en format paper.

Totes les comunicacions s'enviaran via email.

Al llarg de l'any s'ha aconseguit un augment significatiu del número de socis, que actualment és de 272, el que representa un augment de 66 socis respecte a l'any passat. S'ha creat la figura del **Soci Institucional**, i d'aquesta manera la major part dels Ajuntaments de la comarca figuren, ara sí, com a socis de l'entitat amb una quota anual de 75 euros.

El mes d'abril, s'envià a tots els socis una relació de totes les publicacions editades pel Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, de les quals encara es tenen exemplars en estoc, i que com a socis, es van oferir gratuïtament.

Convenis amb l'Ajuntament de Banyoles

El conveni de col·laboració vigent des de fa temps amb l'Ajuntament de la ciutat, referent a les excavacions de Vilauba, és de 1.929,75 euros aquest 2012. Per l'acord sobre l'edifici de Can Paulí, rebem 3.000 euros i per publicacions i el Col·loqui de Tardor, 4.000 euros.

Patronat Francesc Eiximenis, de la Diputació de Girona

Com a Centre d'Estudis Comarcals de la província de Girona, l'entitat forma part del Patronat i d'ell hem rebut aquest any les següents subvencions.

- Despeses Estructurals: 650 euros
- Publicacions no periòdiques: 3.500 euros pel Quadern nº 31 "La Guerra del Francès"
- Activitats: 1.590,45 euros pel XIX Col·loqui de Tardor sobre "Monestirs i Patrimoni"

Per tant hem rebut una quantitat total de 5.740,95 euros.

Els representats del Centre a les reunions del Patronat són el president, Joan Antoni Abellan, que forma part del Consell Plenari, i en Julià Maroto que ho és a banda del Consell Plenari, de la Permanent.

El dissabte 5 de maig de 2012 tingué lloc a Tossa de Mar, la XVII Trobada de Centres d'Estudis locals i comarcals de les terres de Girona. El President del Centre hi participà, juntament amb els socis Julià Maroto i Josep Maria Massip. Es parlà dels projectes de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, de l'Institut Ramon Muntaner i el Patronat Francesc Eiximenis.

Institut Ramon Muntaner

D'aquest Institut, Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana, hem rebut una subvenció per a editar publicacions per un valor de 900€, dedicada també al Quadern número 31 ja esmentat.

Publicacions del Centre

Durant aquest 2012 s'han entregat gratuïtament tres publicacions als socis de l'entitat. A principis d'any es va fer la presentació dels dos Quaderns publicats el 2011, el Quadern número 29 "Llops i humans a Catalunya. Del passat al present" i el Quadern número 30 "Llegendes i paisatges dels Països Catalans".

El divendres 13 d' abril a les 20:00, a la Sala Corominas, tingué lloc la presentació del **Quadern número 30 "Llegendes i paisatges dels Països Catalans"** a càrrec de Jordi Colomer i Àngel Verges.

El Quadern número 30 és el llibre editat pel mestre i folklorista Àngel Vergés i el professor i escriptor Jordi Colomer. Igualment recull les contribucions, en aquest cas la totalitat, d'un Col·loqui de Tardor, el que amb el mateix títol va tenir lloc el novembre de 2009. Consta de 224 pàgines, amb diverses figures, distribuïdes en 12 articles realitzats per dotze experts. El volum presenta un interessantíssim viatge literari per diversos indrets de parla catalana –des de la Catalunya Nord fins al País Valencià i des de les terres de l' interior fins a Mallorca i l'Alguer–, a partir d'un bon nombre de precioses llegendes, que situen fets extraordinaris en punts concrets i determinats del territori, i que han estat transmeses per tradició oral. L'edició ha comptat amb una subvenció del Patronat Francesc Eiximenis i una altra de compartida entre l' Institut Ramon Muntaner i el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a més de la col·laboració, per conveni, de l'Ajuntament de Banyoles.

El divendres 20 d'abril a les 20:00, a la Sala Corominas, tingué lloc la presentació de **“Llops i humans a Catalunya. Del passat al present”** a càrrec de Julià Maroto i Josep Maria Massip.

El Quadern número 29 és editat pel naturalista Josep M. Massip i l'arqueozoòleg Julià Maroto. Recull la major part de contribucions del Col·loqui de Tardor, que amb el mateix títol, va tenir lloc el novembre de 2008. Consta de 272 pàgines acompanyades de nombroses figures, distribuïdes en 15 articles realitzats per una vintena d'autors, experts en diverses disciplines relacionades amb aquest gran carnívor salvatge, que es va extingir a Catalunya durant la primera meitat del segle XX. Aquest llibre constitueix tot un compendi de coneixements que exploren la biologia i, sobretot, la relació que els humans han tingut amb el llop al llarg de la seva història. A la vegada analitza la situació actual, originada recentment a partir del retorn natural d'aquest gran carnívor a algunes de les comarques nord-catalanes. L'edició ha comptat amb una subvenció del Patronat Francesc Eiximenis, a més de la col·laboració, per conveni, de l'Ajuntament de Banyoles.

A finals de 2012, ha sortit publicat el **Quadern número 31**, **“La guerra del francès al Pla de l'Estany”** i és el resultat de les diferents ponències presentades durant el XVII Col·loqui de Tardor celebrat a Banyoles el novembre de l'any 2010, amb el mateix títol, que es va voler sumar als actes que arreu de Catalunya es varen dur a terme amb motiu del bicentenari d'aquest conflicte.

La presentació d'aquest Quadern tindrà lloc a principis de 2013.

L'edició ha anat a cura de Jordi Galofré, vocal de la Junta del CECB, i Genís Barnosell, professor d'història contemporània de la UdG.

Cal destacar que aquest 2012 han sortit publicats en paper dos nous **Butlletins** del Centre d'Estudis, el número 4 a l'estiu, i el número 5 a la tardor. Els dos es troben disponibles per tots els socis a la pàgina web de l'entitat.

Activitats del Centre

Les activitats organitzades són moltes i es resumeixen a continuació:

- Sortides del 9è i 10è cicle de sortides “Conèixer el Pla de l'Estany”.
- Col·loqui de Tardor.
- Curs d'Història de Catalunya.
- Les conferències del Centre d'Estudis.
- Propostes de sortides culturals amb els Centres de Secundària de la comarca.
- Col·laboració amb l'Exposició sobre “El Somni Republicà”.
- Co-organitzadors de les activitats sobre “La guerra de mossèn Rovira. La sorpresa de Figueres. 1811”.
- Els vitralls de Santa Maria dels Turers.
- Col·laboració amb Joventuts Musicals en el tema de Música i Patrimoni

Sortides del 10è cicle de sortides “Conèixer el Pla de l’Estany”

15 de gener de 2012. Sortida a Puigpalt i al Parc de Bombers.

El diumenge dia 15 de gener de 2012 va tenir lloc la sortida a Puigpalt i al Parc de Bombers, dins del 9è Cicle de Sortides “Conèixer el Pla de l’Estany”, que organitzen conjuntament el Centre d’Estudis Comarcals de Banyoles i el Centre Excursionista de Banyoles, amb la col·laboració de l’Arxiu Comarcal del Pla de l’Estany. L’església de Sant Jaume de Puigpalt és d’època romànica lligada històricament al monestir de Sant Esteve. La caminada anà acompanyada pel fotògraf i escriptor Ernest Costa, que ens ajudà a observar el paisatge.

El responsable del Parc de Bombers, Joan Solé, ens acompanyà a la instal·lació i ens explicà les particularitats tècniques actuals. Joan Anton Abellan feu un breu repàs dels diferents parcs de bombers a Banyoles i l’evolució a la nostra ciutat.

12 de febrer de 2012. Sortida a Esponellà.

La visita va ser guiada per Pere Bosch i Cuenca, historiador i autor del llibre Esponellà, publicant recentment. Es va visitar en primer lloc l’església parroquial de Sant Cebrià. És un temple és aparentment senzill, però l’observació atenta de l’edifici i les notícies d’alguns documents antics, ens revelen un passat molt més complex. Al davant del temple i durant la festa de la Candelera, s’hi desenvolupa el ball del Tortell, una peça notable del folklore català, tal com ens va explicar detalladament en Francesc Pardàs.

Després, es va pujar fins al castell, que es troba emplaçat en un mirador excepcional i ens recorda el domini feudal exercit durant segles. També ha estat l’escenari d’alguna llegenda (anomenada del Mal Caçador) que té un rerefons apassionant de realitat.

Es va tornar al poble, per anar a visitar Cal Baró, popularment conegut com a Can Pardala en referència als seus antics masovers. Es tracta d’una masia del segle XVIII que havia estat propietat dels barons d’Esponellà i que, recentment, ha estat remodelada i destinada a equipament municipal. A la façana encara es pot veure l’escut dels barons, el mateix que abans es trobava a la casa que tenia el baró al carrer Major de Banyoles.

Finalment, l’itinerari es va acabar la visita al pont d’Esponellà, sobre el riu Fluvià, que, durant segles, va conferir un paper estratègic al poble. Aquesta infraestructura, construïda el 1442, va patir dues destruccions, la primera de les quals (el 1794, en el curs de la Guerra Gran) va deixar-lo totalment malmès. Després de més de cent anys d’estar inutilitzable, el 1903 es van enllestir les obres de reconstrucció, que van consistir en un gran afegitó metàl·lic a la part central. El pont va patir una nova destrucció per part de les tropes republicanes al final de la guerra, l’any 1939, i va ser reconstruït per presoners republicans, integrats en un batalló de soldats treballadors que vivien, en condicions precàries, a Esponellà mateix.

Tot i el fred intens, l’assistència va ser 52 de persones i en el curs de la sortida es van explicar, per part dels assistents, moltes anècdotes curioses i divertides d’èpoques passades. Al final del recorregut, l’Ajuntament d’Esponellà ens va obsequiar amb un petit pisco labis.

11 de març de 2012. Sortida a Riudellots de la Creu i al pou de glaç de Palol de Revardit.

Vam desplaçar-nos amb cotxes fins a Riudellots de la Creu, un dels tres pobles que integren el municipi de Palol de Revardit. És un poble d’origen medieval, que va créixer al voltant de l’església parroquial de Sant Martí. El nom de Riudellots fa referència, segurament, al llim arrastrat pel torrent (Riu-de-lots) que passa pel veïnat. El temple és una construcció medieval, els orígens de la qual es poden datar a finals del segle XII o començament del segle XIII, tot i que ha sofert moltes modificacions al llarg del segle. És una església senzilla, amb una sola nau rectangular, capelles laterals d’època posterior i un campanar d’espadanya. Com a element a destacar, cal esmentar dues garites defensives amb espitlleres, en els angles nord-est i sud-est. La visita guiada de l’església i el veïnat va anar a càrrec de Roser Masgrau.

Els assistents es dirigiren a continuació cap al pou de glaç de Palol de Revardit, en una caminada molt agradable d’uns tres quarts d’hora. Quan vam passar pel davant d’una antiga pedrera que hi havia a Palol, Miquel Rustullet donà a conèixer la història d’aquesta pedrera i Carles Puncernau n’explicà la formació, des del punt de vista geològic. Arribats al pou, l’Ernest Costa explicà la manera com s’obtenia i es conservava el glaç i la neu en segles passats. Construït a finals del segle XVII o començaments del XVIII, el pou de glaç

de Palol va funcionar fins a la primera dècada del segle XX. Amb un diàmetre de 8,35 m i una alçada de 10,10 m, tenia una gran capacitat per emmagatzemar-hi glaç, que es produïa a la riera del pont Vell del Marmanya, a tocar del pou. Quan va caure en desús es va fer servir per llençar-hi animals morts. El 26 de març de 2000, un grup de voluntaris del Centre Excursionista de Banyoles i del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, amb alguns veïns de Palol, van netejar l'exterior del pou, van senyalitzar l'accés i van instal·lar un panell informatiu. Posteriorment, l'Ajuntament ha realitzat una intervenció de conservació per mantenir-lo en bones condicions, protegir-lo i fer visible l'interior.

A la tornada cap a Riudellots, vam passar per Can Mià, on vam tenir l'oportunitat de veure uns magnífics diorames dels tres pobles del municipi de Palol de Revardit.

El bon temps va acompanyar la sortida, a la qual van participar 85 persones.

22 d'abril de 2012. Visita a Serinyà.

En aquesta ocasió, la visita va ser guiada per la consòcia Rosa Cortada, mestra de l'Escola Bora Gran, i per la periodista Sònia Tubert. Totes dues són autores del llibre Serinyà, en procés d'edició.

La primera parada va ser davant de l'Ajuntament, un edifici de 1919, amb una façana que té elements modernistes. Allí, l'alcalde de la població, Josep Antoni Ramon, va donar la benvinguda als assistents. Després es va visitar l'església parroquial de Sant Andreu, un temple romànic del segle XII, d'una sola nau i absis semicircular decorat amb arcuacions llombardes.

A continuació es va anar a veure la barberia d'en Quimet de Can Juncà, que conserva l'encant de l'època en què els serinyanencs hi acudien els diumenges al matí. Es va visitar també Can Beia, una casa d'origen medieval que, ben restaurada, actualment és un equipament cultural municipal que conserva unes enigmàtiques pintures murals medievals.

Tot seguit, els assistents van visitar la petita ermita de Sant Sebastià, una capella construïda al s. XVII. Després, per un camí que segueix la vora del Serinyadell, es va arribar fins a la volta d'en Gasparic, on hi havia el viver, un embassament utilitzat per recollir aigua, que s'elevava mitjançant una sínia moguda per un animal. L'indret té un especial interès ecològic perquè s'hi reproduïxen dues espècies d'amfibis: el trió palmat i el tritó marbat.

Després, els assistents van tornar cap a Serinyà seguint el curs del Serinyadell, que des d'època prehistòrica ha estat de gran importància per als habitants de Serinyà, que han aprofitat la seva aigua per regar. En el recorregut es va poder observar el molí de Can Mollet i també un bagant i una cadireta, comportes utilitzades per aturar l'aigua i alçar-ne el nivell i desviar-la. Un cop a Serinyà, el recorregut es va acabar al Sindicat, un edifici construït els anys 1918-1919, que feia les funcions de botiga fins que va ser adquirit per Vicenç Illa, que el va convertir en cafè.

Amb aquesta sortida, a la qual van participar unes 65 persones, es dona per finalitzat el 9è Cicle de Sortides "Conèixer el Pla de l'Estany". El proper cicle, que s'iniciarà el mes d'octubre, serà anunciat convenientment. Els organitzadors volen expressar el seu agraïment a tots els que, amb la seva assistència, ha donat sentit a aquesta activitat, que no té altra finalitat que donar a conèixer del nostre patrimoni per tal d'afavorir-ne l'estimació i, per tant, la conservació.

7 d'octubre de 2012. Els refugis antiaeris del Pla de Martís.

El diumenge 7 d'octubre es van reprendre les sortides del Cicle Conèixer el Pla de l'Estany, després del parèntesi estival. Aquesta sortida inicial de la 10èna temporada va consistir en una visita als refugis antiaeris de l'antic camp d'aviació del Pla de Martís, que es va posar en marxa en temps de guerra, a primers de 1938, i va continuar després de la guerra, fins a l'any 1960. Primer vam visitar el refugi de la Casanova de Traver, que es va construir entre el maig i juliol de 1938. És una construcció molt ben conservada, d'uns 3,50 metres de fondària, amb una capacitat per unes 120 persones.

Del refugi estant, vam poder contemplar els terrenys on hi va haver-hi el camp d'aviació i altres construccions que encara existeixen, com el pavelló de comandament i el pont sobre la riera d'Espolla.

Després ens varem traslladar a peu fins a la zona dels hangars, a Centenys, on hi ha un altre refugi que només es pot veure des de l'exterior a causa de la mala conservació de la construcció. Aquí és on, acabada la guerra, s'hi van fer els barracons on s'allotjaven els soldats de la guarnició.

Les explicacions de la visita van anar a càrrec de Joaquim Ejarque i Miquel Rustullet, autors del llibre "El camp d'aviació de Martís 1938-1960" que va publicar el Consell Comarcal de Pla de l'Estany.

Mantenint el caràcter interdisciplinari de les sortides, el naturalista Josep M. Massip va parlar de les dades històriques sobre les darreres plagues de llagostes que va haver al Pla de Martís.

En aquesta primera sortida hi van participar unes 60 persones.

11 de novembre de 2012. A Sords i al castell de Ravòs del Terri.

En primer lloc vam anar a Sords, on vam visitar l'església parroquial de Sant Esteve. És una construcció originàriament romànica, dels segles XII-XIII, però que va ser molt transformada al segle XVIII, fins al punt que les restes romàniques són ben escasses. Crida l'atenció el comunidor, situat en una torre que obre l'accés a l'església. Els comunidors, oberts als quatre vents, eren el lloc des d'on el rector demanava la protecció divina contra les tempestes i les pedregades. Vam visitar després el pont medieval sobre el riu Terri, i es van llegir fragments d'una obra de Joaquim Riera i Bertran que dóna una visió de Sords i aquest pont a la segona meitat del segle XIX. La visita a l'església i al pont va ser guiada per Jordi Galofré i Miquel Rustullet.

En segon lloc vam traslladar-nos fins al castell de Ravòs, que va començar a construir-se a finals del segle XIII i que vam poder visitar gràcies a la bona disposició del seu propietari, Emili Auguet. Vam visitar el pati central, tancat al nord per la paret de l'església romànica, i vam pujar per una de les torres del castell fins al cim del mur oriental, des d'on vam poder contemplar la magnífica vista que s'hi divisa. La visita va ser guiada per l'arquitecte Jeroni Moner, que va intervenir en la restauració del castell, i per Roser Juanola, professora de la Universitat de Girona.

El naturalista Josep M. Massip va explicar el simbolisme de les rajoles anomenades dents de llop, que es troben tant al castell com a l'església i a molts altres llocs, i que són una mostra força interessant d'art popular. I aprofitant el fet que al castell hi crien les òlibes, va parlar també sobre aquests ocells i sobre les egagropiles que regurgiten.

Van participar en aquesta sortida 128 persones.

9 de desembre de 2012. Sant Pere de Juïgues i Ollers.

Es va visitar en primer lloc l'ermita de Sant Pere de Juïgues, un edifici de dimensions molt petites (no arriba al 7 metres de llargada), de planta rectangular i sense absis. Tenint en compte que Juïgues és un topònim medieval que sol indicar un establiment de població jueva, s'ha identificat amb un indret anomenat *Judaicas* on habitaven unes famílies jueves que a finals del segle IX van ser traslladades a Girona. L'ermita, que es pot datar al segle XII, va ser restaurada entre finals del s. XX i inicis de l'actual per gent del Centre Excursionista de Banyoles, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vilademuls. El 7 de juliol de 2002 es van reprendre els tradicionals Aplecs i es va descobrir una placa commemorativa en català i en hebreu.

Després es va visitar Ollers. En primer lloc, l'ermita de Sant Sebastià, del segle XV, reformada al segle XVIII i restaurada l'any 1999. Sant Sebastià, com sant Roc, era invocat com a protector de la pesta. En segon lloc, l'església parroquial de Sant Martí, que es pot datar a la segona meitat del segle XI, però que ha sofert tantes reformes que és difícil seguir-ne el procés constructiu. Destaca la porta amb ferramenta de tradició romànica, amb un cap de drac que mostra les dents i la llengua. Entre 1730 i 1781 hi va viure Mn. Baldiri Reixac i és aquí on va redactar la seva famosa obra *Instruccions per a l'ensenyança de minyons*.

Finalment, es va visitar Can Pardala, una masia dels segles XVI-XVII, amb façana i finestres d'interès. A l'exterior hi ha un conjunt de peces i elements salvats pel seu propietari, Salvador Bramon, d'enderrocs diversos de fàbriques de Banyoles i altres pobles de les comarques gironines.

La visita va ser guiada per Roser Masgrau, amb la col·laboració de Rafel Ponsatí (sobre la persona i obra de Baldiri Reixac). L'assistència va ser de 80 persones.

Col·loqui de Tardor

El XIX Col·loqui de Tardor, aquest any dedicat al tema "Monestirs i territori" i se celebrà els dies 23, 24 i 25 de novembre de 2012. El tema ha estat elegit per commemorar dignament el 1200 aniversari de la fundació del monestir de Sant Esteve de Banyoles.

Per fer més solemne aquesta commemoració, la conferència inaugural del col·loqui anà a càrrec del Pare Abat de Montserrat. L'acte tingué lloc a l'Auditori de l'Ateneu de Banyoles, a les 7 de la tarda. El pare Abat féu la conferència "Sant Bent, una veu per al segle XXI". Tot seguit es presentà el llibre "*Els senyors de Banyoles: els abats del monestir de Sant Esteve (Abaciologi)*", de Joan Anton Abellan i Josep Grabuleda. Assistiren 200 persones a l'acte, cadascuna amb la invitació corresponent.

Durant tot el dissabte tingueren lloc les diferents conferències i xerrades a càrrec d'especialistes, tals com Cristòfol Trepal (Universitat de Barcelona), Karen Stöber (Universitat de Lleida), Elvis Mallorquí (Centre d'Estudis Selvatans), Lluís To (Universitat de Girona), Aymat Catafau (Universitat de Perpinyà), Rosa Lluch i Prim Bertran (Universitat de Barcelona), Eudald Carbonell (UdG), Josep M. Reyes (CECB), i Ernest Zaragoza (prevere i historiador del monaquisme). Assistiren 70 persones al col·loqui, dels quals 60 eren socis.

El diumenge matí tingué lloc la visita al monestir de Sant Esteve, amb la visita a l'exposició "La vida a Sant Esteve de Banyoles fa 300 anys" organitzada per l'arxiu Comarcal del Pla de l'Estany, i guiada per l'arxiver municipal, Josep Grabuleda. Antoni Torres Molina, soci del CECB, ens guià la visita al retaule de la Mare de Déu de l'Escala i l'arqueta de Sant Martíà.

Curs d' Història de Catalunya

El Centre d' Estudis Comarcals de Banyoles proposa la realització d'un cicle de conferències sobre història de Catalunya al Pla de l'Estany, amb la voluntat de contribuir a l'enfortiment del sentiment de catalanitat.

Les conferències van dirigides a tots els veïns i veïnes de Banyoles i comarca que, sense formació una històrica específica, estiguin interessats per conèixer la nostra història i les nostres arrels.

El cicle vol presentar la història de Catalunya relacionant tres eixos: la història general de Catalunya, la història del territori de Banyoles en cada etapa històrica i el coneixement directe de les restes del passat. Les conferències per cada període històric seran dobles: una sobre la història de l'etapa a Catalunya i una altra sobre la història de la mateixa etapa a la comarca. Cada conferència anirà seguida de la visita a un indret relacionat amb el que s'ha explicat.

Les conferències tenen lloc, per norma general, cada tercer divendres de mes, de 8 a 9 del vespre, a la Sala Josep M. Corominas, del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles. Les visites guiades es realitzen el diumenge següent.

El cicle està format per quatre blocs:

- Primer bloc: Prehistòria i història antiga
- Segon bloc: Edat mitjana
- Tercer bloc: Edat moderna i contemporània
- Quart bloc: Edat contemporània

Les conferències s'iniciaren el mes d'octubre i finalitzaran el mes d'abril. Cada bloc, constarà, per tant, de set conferències i set sortides.

- Prehistòria

26 d'octubre de 2012

La prehistòria paleolítica a Catalunya: caçadors i recol·lectors

Conferenciant: Narcís Soler, catedràtic de Prehistòria, Universitat de Girona

Visita: Talteüll (28 d'octubre de 2012)

16 de novembre de 2012

La prehistòria recent a Catalunya: agricultors i ramaders

Conferenciant: Julià Maroto, professor titular de Prehistòria, Universitat de Girona

Visita: Mines de Gavà (18 de novembre de 2012)

14 de desembre de 2012

La prehistòria a la comarca

Conferenciant: Julià Maroto, professor titular de Prehistòria, Universitat de Girona

Visita: coves de Serinyà i jaciment de la Draga (16 de desembre de 2012)

Les conferències del Centre d'Estudis

2 de març de 2012. Conferència sobre fargues, molins i adoberies de Banyoles i Comarca.

Interessant passeig virtual el que ens va oferir l' historiador i consoci Guerau Palmada el divendres 2 de març a la Sala Corominas sobre el patrimoni industrial de Banyoles i Comarca, i en concret sobre les fargues, molins i adoberies.

En aquest passeig, i després de fer-nos una breu introducció sobre el funcionaments dels recs, amb els seus salts i bagants, i de la seva importància històrica en la indústria tèxtil banyolina, va començar per explicar-nos els molins drapers o de retòrcer llana, posant-nos com a exemple el dels Rabassa; a continuació, i després d' una breu referència al moli gremial dels paraires de Banyoles, es va endinsar en una altra indústria, la del tint, parlant-nos del conegut edifici del Tint del carrer de Sant Pere, i d' altres com el Guillem Rotxí, per acabar fent un esment a la probabilitat de l' existència d' un nou edifici del Tint, que ell ubicà prop del baixant de Plaça. I per acabar aquest repàs de la indústria tèxtil dels segles XVI-XVIII li va tocar el torn a la fàbrica Colomer i a la dels Masmitjà-Serratosa.

Un canvi de gremi i li va tocar el torn a les fargues, amb la d' en Vedruna (després molí paperer Perpinyà) i a la que ha donat nom a tot un barri banyolí, sobre la que es va esplaïar repassant els diferents elements que en formaven part d' aquesta farga d' aram.

I ja en la recta final, encara va tenir temps per un darrer gremi, els dels paperers, pels quals va fer un salt fins el veí municipi de Cornellà, d'on ens va explicar-nos quelcom sobre els molins paperers de Borgonyà i el seu funcionament.

Un esment al moli d'Esponellà i al de can Milleres de Camós, posaven el colofó final a aquesta interessant xerrada que fou seguida per una trentena llarga de persones.

19 d'octubre de 2012. Conferència sobre els 600 anys del compromís de Casp.

El 19 d'octubre va tenir lloc, al Centre d'Estudis, una conferència de la nostra consòcia Rosa Lluch, professora de la Universitat de Barcelona, sobre el Compromís de Casp.

Enguany es commemoren els 600 anys d'aquest episodi transcendent en la història de Catalunya, que va provocar el canvi del Casal de Barcelona per la Casa dels Trastàmara. Partint de la base que es tracta d'un episodi controvertit i polèmic, la professora Rosa Lluch va explicar amb claredat i concisió els antecedents del conflicte i va detallar tota la problemàtica creada arran de la successió de Martí l'Humà. Va explicar a continuació com es va arribar al Compromís de Casp, amb l'actuació decisiva del papa Benet XIII, i com es van desenvolupar els fets que van portar a la pujada al tron de la Corona d'Aragó de Ferran d'Antequera, de la Casa dels Trastàmara. Una trentena de persones van seguir amb interès la conferència.

Exposició , conferències i documentals sobre “La guerra de mossèn Rovira. La sorpresa de Figueres (1811)”

El Centre d' Estudis organitza, juntament amb l' Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany, l' Ajuntament de

Banyoles, i el Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles, una sèrie d'activitats sobre la presa del castell de Sant Ferran de Figueres per Francesc Rovira Sala, coronel i sacerdot de Sant Miquel de Campmajor.

Durant els mesos de maig, juny i juliol s'oferiren tres conferències, dues projeccions de documentals i una visita teatralitzada, així com dues exposicions amb documents històrics de l'època i armes i fragments d'uniformes militars.

Exposició “El somni republicà”

El divendres 4 de maig a 2/4 de 8 del vespre al Museu Darder de Banyoles, s'inaugurà l'exposició “El somni republicà. El republicanisme a les comarques gironines 1930-1936”, amb la col·laboració del Centre d'Estudis, juntament amb l' Ajuntament de Banyoles, la Casa de Cultura de la Diputació de Girona i el Consorci de l'Estany.

Com a activitat paral·lela, Jordi Galofré, membre de la Junta de la nostra entitat, va donar la conferència “El republicanisme a Banyoles. Des dels inicis fins a 1931”, el dimecres 9 de maig a la Sala d'actes del Museu Darder.

Els vitralls de Santa Maria dels Turers

Amb motiu de la publicació del llibret “Els vitralls de Santa Maria dels Turers” a càrrec de Jordi Galofré, Josep M. Massip i Miquel Rustullet , es va programar una visita guiada a l'església parroquial on es troben aquests vitralls.

Va tenir lloc el dissabte 8 de setembre de 2012 a les 12 del migdia, i s'organitzà conjuntament amb el Centre Excursionista de Banyoles.

Col·laboració amb Joventuts Musicals de Banyoles

Dins del programa "*Musica i patrimoni al Pla de l'Estany*", el Centre col·labora donant les explicacions arquitectòniques pertinents tant a nivell arquitectònic, com artístic, en tots aquells llocs on per primera vegada es duu un concert d'aquest cicle de música i patrimoni.

Altres

El Centre d'Estudis aquest mes de desembre de 2012 també ha imprès números de loteria, com ja és costum de fa anys. Hem jugat amb el número 37.696, amb butlletes de 2'60 euros, que es venen a 3 euros.

Pel que fa a la **biblioteca del Centre**, s'ha continuat treballant en la seva reorganització. S'ha acabat ja la catalogació de tots els llibres que integren la Col·lecció Local i la Col·lecció d'Autor Local. D'altra banda, han ingressat a la biblioteca més de 125 llibres corresponents a aquestes dues Col·leccions. Continua, per tant, el creixement de la nostra biblioteca, que vol ser una biblioteca de referència no només en temes relacionats amb Banyoles i amb el conjunt de la comarca, sinó també pel que fa a obres d'autors banyolins i comarcals.